

**YEREL HALKIN KIRSAL TURİZM / TARIM TURİZMİ FAALİYETLERİNE YÖNELİK
ALGILARI: MERSİN ÖRNEĞİ**

*PERCEPTIONS OF LOCAL PEOPLE ABOUT RURAL TOURISM / AGRICULTURAL
TOURISM ACTIVITIES: THE CASE OF MERSIN*

Yasin EKİCİ

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı,
ysnekici50@gmail.com, Konya / Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6506-9066>

Dr. Öğr. Üyesi Kevser ÇINAR

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği, kevserar@hotmail.com,
Konya / Türkiye.

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5412-715X>

ÖZET

Kırsal turizm / tarım turizmi, hem kırsal alanlarla içiçe olan hem de doğal kaynaklara dayalı alternatif bir turizm çeşididir. Bu nedenle, bireyler şehirlerdeki yoğun ve stresli yaşantılarından uzaklaşmak, kafa dinlemek ve eğlenmek gibi farklı amaçlarla kırsal alanlara seyahat etmektedirler. Bu seyahatlerinde asıl amaçlarının yanında bölgenin sahip olduğu doğal, kültürel ve tarihi değerleri de gezme fırsatı bulmaktadırlar. Bu çalışmada, yerel halkın kırsal turizm veya tarım turizmine yönelik algılarının ve beklentilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada veri elde etmek amacıyla Mersin ilinde yaşayan 9 erkek ve 4 kadın olmak üzere toplamda 13 kişi ile görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, katılımcıların tatil yeri seçimlerinde kırsal turizm destinasyonlarını da değerlendirdikleri ve bu değerlendirmede konfor, kalite ve ulaşım gibi kriterlerin etkili olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda Mersin’de turizm potansiyelinin olduğu ancak turizm ürün çeşitlendirme potansiyelinden istenilen düzeyde fayda sağlanamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Turizm Potansiyeli, Tarım Turizmi, Mersin.

ABSTRACT

Rural tourism / agricultural tourism is an alternative type of tourism that is both intertwined with rural areas and based on natural resources. Due to a busy and stressfull life of human beings in the city, they travel to rural areas for different purposes such as resting and having fun. In their travels, they encounter the natural, cultural and historical values of the region besides their main goals. In this study, it is aimed to measure the perceptions and expectations of local people about rural tourism or agricultural tourism. Accordingly, interview technique as one of the qualitative research methods, was used in the study. In order to obtained data in research, a total of 13 people were applied interviews, including 9 men and 4 women living in Mersin. The data obtained were analyzed by content analysis method. As a result of the analysis, it was determined that the participants also evaluated the rural tourism destinations as a choice of holiday destinations and the criteria such as comfort, quality and transportation were effective in this evaluation. At the same time, it was concluded that there is a tourism potential in Mersin, but the desired product benefits cannot be obtained from the tourism product diversification potential.

Keywords: Tourism Potential, Agricultural Tourism, Mersin.

1. GİRİŞ

Sanayileşme ile birlikte insanların gelir seviyelerinde artışlar görülmüştür. Bu artışlar doğrultusunda hem refah seviyeleri yükselmiş hemde yaşam standartlarında gelişmeler meydana gelmiştir. Tüm bu gelişmeler, beşeri ve teknolojik alanlarda olumlu sonuçlar oluştursa da bir takım olumsuz sonuçları da beraberinde getirmiştir. Günümüzde yoğun iş hayatının verdiği stres, yorgunluk ve rutin bir yaşam tarzına sahip insanların buldukları ortamlardan uzaklaşmak ve tatil yapmak istemeleri kaçınılmazdır. Genelde yılda bir veya birkaç kez tatil kararı verdiklerinden dolayı tatil yapacakları yerde zamanlarını en iyi şekilde geçirebilecekleri destinasyonları tercih etmektedirler. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, kaynakların daha uzun süreli kullanılmasına dayanan sürdürülebilir alternatif turizm türlerinden biri olan kırsal turizminin / tarım turizminin önemi artmaktadır.

Tarım turizmi, Avrupa'da 1980'lerden sonra, Türkiye'de 1990'ların sonunda ve 2000'li yılların başında gelişmeye başlamıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kırsal bölgelerin sorunlarına çözüm bulmak ve bölgedeki tarım üreticilerine düzenli bir şekilde tarım dışı gelir kaynağı oluşturmak için tarım turizmi faaliyetleri yapılabilmektedir. Tarım turizmi faaliyetlerinin Türkiye'de etkili bir şekilde uygulanması, kırsal bölgelerdeki alt ve üstyapı sorunlarının giderilmesi, bölgesel işsizlik sorunlarının çözülmesi, bölgesel gelir durumunun artması, kırsal alanlardan kente göçlerin azalması gibi ciddi katkılar sağlayabilecektir.

Günümüzde insanların doğaya olan özlemlerinin artması, sağlıklı yaşam bilinçlerinin oluşması, iş hayatının verdiği stres ve yorgunluktan uzaklaşmak istemesi gibi birçok etkenden dolayı kırsal alanlardaki turizm faaliyetlerine katılımların arttığı görülmektedir. Bu doğrultuda, kırsal alanlarda yeni iş olanakları doğmakta ve yeni gelir kaynağı oluşmaktadır.

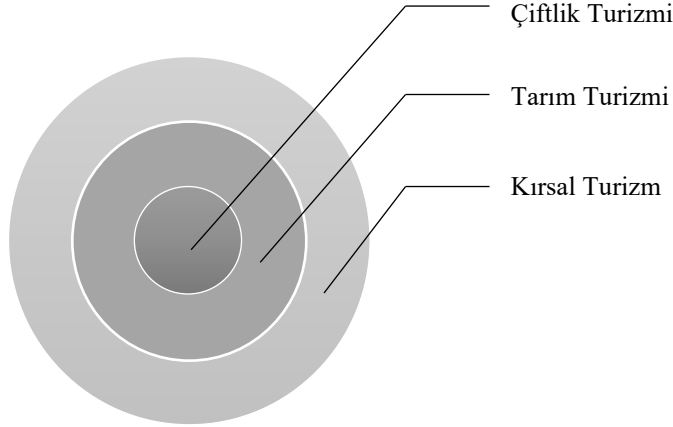
Bu çalışma, Mersin ilinde yaşayan kişilerin tarım turizmine yönelik algılarını belirlemeye yöneliktir. Bu kapsamda yapılan çalışmada, öncelikle tarım turizmi kavramı ve alternatif turizm içindeki yeri açıklanmıştır. Daha sonra konu ile ilgili yapılan bazı çalışmalara, çalışmanın amacına ve problem durumuna yer verilmiştir. Son olarak ise elde edilen bulgular değerlendirilip bir takım önerilerde bulunulmuştur.

2. TARIM TURİZMİ

Özellikle 1980'lerden sonra tüm dünyada artan çevre duyarlılığı, çevre dostu alternatif turizm türlerine katılımın başlamasını beraberinde getirmiştir. Çevre dostu turizm faaliyetleri, turizm destinasyonlarında yaşayan halkın sosyal ve kültürel değerlerine saygılı, halk ve turist arasında karşılıklı iletişim, etkileşim ve alışveriş ile değer kazanan bir deneyim şeklinde tanımlanmaktadır (İpar ve Tırl, 2014: 46).

Bojnec (2006) kırsal turizminin tarım turizmi ve çiftlik turizmi gibi alternatif turizm türlerini kapsadığı görüşünü benimsemektedir (Bkz. Şekil 1.)

Şekil 1. Kırsal Turizm – Tarım Turizmi (Agro-Turizm) – Çiftlik Turizmi İlişkisi

Kaynak: Bojnec, 2006: 79

Gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerdeki turizm faaliyetlerinin bir alternatifi ya da tamamlayıcısı olarak turizm sektöründeki kırsal turizmin önemi sürekli artmaktadır. Kırsal turizm faaliyetleri, turizmde enflasyonist baskıya neden olan mevsimsellik sorununun çözülmesine ve gelirlerin tüm yıla yayılmasına katkı sağlamaktadır (Çeken vd. 2012: 13).

Tarım ve turizm sektörleri, ekonomik açıdan önemli olan ve devamlılıkları doğal olaylara bağlı olan faaliyetleri kapsamaktadır. Bu sektörler kullandıkları kaynaklar açısından birbirleri ile rekabet içerisinden oldukları görülse de, esasında birbirlerinin ikamesi olarak değil, birbirlerinin tamamlayıcısı durumundadırlar (Dalkıran, 2009: 77).

Dünya’da pasif turizmi yerine, artık turizm faaliyetlerine turistlerin de katıldığı bir aktif turizm türü mevcuttur. Çünkü gelişen ve değişen şartlar ile turistler sadece faaliyetleri izlemekle kalmayıp bu faaliyetlere katılmak istemektedirler. Bu durumun en iyi örneği tarım turizmidir. Tarım turizmi ile eko turizm arasındaki en önemli fark, tarım turizmi ile kişiler kırsal alanlardaki faaliyetlere katılarak deneyim kazanmakta ve kendilerini yeniden keşfetmekte iken, eko turizm bu faaliyetlere “bak ama dokunma” prensibi ile kişileri sadece izlemeye yöneltmektedir (Gümüş, 2015: 27).

Türkben vd. (2012: 47)’ne göre tarım turizmi, “çiftçilere ek gelir sağlamak amacıyla bağ, bahçe, tarla, ahır, ağıl, kümes vb. tarımsal üretim alanları ile küçük ölçekli çiftlikleri ve geleneksel gıda işletme tesisleri gibi faaliyet alanlarını ziyaret etmek, günlük faaliyetlerine katılmak, çiftliklerde geceleme, bölgede gezmek, eğlenmek, bölgesel ürünleri satın almak ve bazen de eğitim almak gibi aktivitelerin bir veya birkaçını kapsayan bir turizm türü” şeklinde tanımlanmaktadır. Aytuğ’a (2010: 120) göre tarım turizmi, “tarımsal çiftliklerin ve çiftliklerde ki imkânların kullanıldığı, kırsal alanlarda uygulanan kırsal turizmin bir şekli” olarak tanımlanmaktadır.

Tarım turizmi ile ilgili ülkelerin bazı kurum ve kuruluşları tarafından da tanımlamalar yapılmıştır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Ülkelerin Tarım Turizmi Tanımları

Tanım Yapan Kurum Ya Da Kuruluş	Yapılan Tanımlar
---------------------------------	------------------

Colorado Tarım Departmanı	Tarım turizmi, kırsal alanların tüketicilere sağladığı çeşitli tarımsal faaliyetler, eğitimler ve rekreasyonel faaliyetler ve hizmetleri kapsayan turizm türüdür.
Malezya Turizm Bakanlığı	Köylerde ve çiftliklerde turistlere Malezya'nın kültürünü daha iyi anlatmak amacıyla çeşitli imkânlar sunan ve bölgede yaşayan halka sosyo-ekonomik olarak fayda sağlayan turizm türüdür.
Amerikan Çiftlik Bürosu Federasyonu	Kırsal alanlarda tarımsal faaliyetler sunan işletmelerin gelir elde etmesi ve turistlerin keyifli anlar geçirmesi için gerçekleştirilen turizm türüdür.
Güney Afrika Hükümeti	Turistlerin eğitim amacıyla çiftliklerdeki veya işletmelerdeki faaliyetlere aktif katılımları ve ziyaretlerini kapsayan bir turizm türüdür.
İtalya Hükümeti	Silvikültür arazi yetiştirme faaliyetleri ile kırsal alanlardaki çiftliklerin, ahırların kullanılması ve bu bölgelerde yapılan konaklama faaliyetleridir.

Kaynak: Civelek, 2013: 68

Tarım turizmi, farklı ulusal kalkınma programları neticesinde kırsal kalkınmayı sağlamaktadır. Aynı zamanda kalkınma programlarında, daha önce tarımsal ürünler temel alınırken artık tarımsal kültür pazarlamasını temel alan yaklaşımlar bulunmaktadır. Böylelikle kırsal alanlardaki kaynakların daha etkili ve verimli bir şekilde kullanılması ile birlikte hem bölgesel hemde ulusal anlamda ekonomik kalkınma sağlanacaktır (Çıkın, vd., 2009: 5).

Tarım turizmi birçok amaçla gerçekleştirilebilmektedir. Kırsal alanlardaki işletmeler açısından bakıldığında şu amaçlarla tarım turizmi yapılmaktadır (Gümüş, 2015: 30);

- Gelir sağlaması
- Faaliyetlerin hobi amacıyla yapılması
- Üreticinin ilgi alanına girmesi
- Tarım kültürünün sürekliliğinin sağlanması
- İşletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi
- İstihdam olanaklarının olması
- 12 ay boyunca gelir elde edilmesi

Tarım turizminin amaçlarında görüldüğü gibi birçok alanda olumlu etkisi bulunmaktadır. Bunlar (Çıkın, vd., 2009: 4-6);

- Üç tarafının denizlerle çevrili olması, farklı iklim türlerinin görülmesi, çeşitli bitki örtüsü ve doğal kaynakların olması, tarihi, denizi, gölü vs. göz önüne alındığında, Türkiye tarımda çeşitliliği arz etmektedir. Ayrıca kitle, kültür ve alternatif turizm türleri açısından elverişli bir konumdadır.
- Turizm sektörünün gelişme göstermesi ile birlikte, tarım sektöründe üretim kalitesinin ve kaliteli ürünlerin artmasını ve bu ürünlerin asıl değerlerinin bulunmasını beraberinde getirir. Böylelikle kırsal bölgelerde yaşayan ve geçimlerini tarımsal faaliyetlerle yapan kişilerin ekonomik refahı artış göstermektedir.
- Tarımsal faaliyetlerin gerçekleştiği bölgelerdeki işsizlik oranının yüksek olması, en önemli sorunlardan biridir. Ancak bölgelerde turizm faaliyetlerinin gerçekleşmesi ve gelişmesi ile birlikte yeni açılan işletmelerde bir personel talebi oluşmaktadır. Böylece hem işsizlik oranı azalacak hemde turizmin mevsimsellik sorunu hafifletilmiş olacaktır.
- Kırsal alanlarda istihdamın artması ile olası göçler engellenmiş olacak. Ayrıca bölgenin verimliliği ile birlikte tarımsal faaliyetlerin arz kapasitesi de artış gösterecek.

- Kırsal alanlarda turizmin gelişme göstermesiyle yerel halkın geliri ve refah seviyesi artacak.
- Turizm sektörü, kırsal alanlardaki işletmeler ve hizmet kuruluşları için destek niteliği taşımaktadır.
- Bölgeye özgü el sanatlarının tanıtılmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmaktadır.
- Ürün pazarındaki fiyat dalgalanmaları üzerinde dengeleyici etkisi bulunmaktadır.
- Kırsal alanlarda turizm faaliyetlerinin gerçekleştirileceği bölgelerde altyapı ve üstyapı hizmetleri gelişmiş olacaktır. Aynı zamanda yapılacak inşaatlar sayesinde yan sektörleri de olumlu etkileyecektir.
- Bölgede bulunan evlerde konaklama imkânlarının sunulması ile gelir seviyesinde artış olacaktır.
- Turizm faaliyetleri ile tarımsal üretim olumlu şekilde etkilenecektir.

Yukarıda belirtilen olumlu etkilere ek olarak, kadın personelin de çalışabileceği iş ortamları oluşmaktadır. Örneğin, peynir yapma, meyve paketleme, süt, köy ekmeği yapma, el sanatları...

Tarım turizmi kapsamında oluşturulan ekolojik çiftlikler hem dünya genelinde hem de türkiye’de oldukça çok talep görmektedir. Buğday Derneği Türkiye’nin çeşitli bölgelerinde yer alan ekolojik çiftliklerde sürdürdüğü Ta-Tu-Ta (Tarım-Turizm-Takas) projesiyle ekolojik bir çiftliğe konuk olmak isteyenlere rehberlik etmektedir (TaTuTa, 2020).

3. LİTERATÜR TARAMASI

Çeken vd. (2007) çalışmalarında, tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu yerlerde çiftçilerin asıl uğraşı olan tarımı terk etmeden, yörenin sahip olduğu doğal, sosyo-kültürel ve tarihsel değerleri, turizm amaçlı kullanarak kendilerine bir ek gelir kaynağı oluşturmak ve refah seviyesinin artmasının kırsal turizmle mümkün olacağı sonucuna ulaşmıştır. Bunlara ek olarak yeni iş imkânları ile birlikte göçlerin engellenmesi sağlanabilir.

Barbieri ve Mshenga (2008) çalışmalarında, tarımla uğraşan çiftliklerin mal ve hizmet özelliklerinin gelir üzerindeki rolünü araştırmışlardır. Bu kapsamda veri toplamak amacıyla Kuzey Amerika’da bulunan çiftliklere anket tekniği uygulamışlardır. Yapılan analizler sonucunda tarım turizminin performansının, finansal ve pazarlama kaynaklarına ve daha geniş bir müşteriye erişimin kolaylaştırılmasının gerekli olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırma sonucundan da anlaşılacağı gibi, tanıtımların da yetersiz olduğu görülmektedir.

Çıkın vd. (2009) yılındaki çalışmalarında tarım turizminin gelişmesi ve turizmin tarım turizmi üzerindeki etkileri teorik olarak açıklamayı amaçlamışlardır. Çalışmada, tarım turizmi arzının olduğu yerlerde fiziki altyapı hizmetlerinden köy yolları, içme suyu, kanalizasyon ve arıtma tesislerinin yaygınlaştırılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Tarım turizminin gerçekleştirileceği bölgelerin alt ve üstyapı eksikliklerinin giderilmesi ve oluşabilecek yapısal sorunlar için tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Albaladejo-Pina ve Diaz-Delfa (2009) çalışmalarında, turistlerin kırsal bir bölgede tatil yapmaya karar verdiklerinde konaklama işletmesinin seçiminde dikkate aldıkları faktörleri belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç kapsamında, veri toplamak için Murcia (İspanya’da bir kent) bölgesinin kuzeybatı bölgesinde turistlere yönelik anket uygulamışlardır. Yapılan analizler sonucunda, bölgenin

çekiciliği, eski yapılar, yöreye özgü geleneksel yiyecekler ve küçük çiftlik evleri, banyo imkânı gibi faktörlerin turistlerin destinasyon tercihlerini etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Faganel (2011) yılında sürdürülebilir tarım turizminin Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde gelişmesinin önemini araştırmıştır. Araştırma da, tarım turizminin Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinde sosyal ve ekonomik yaşamı korumak için önemli olduğunu vurgulamıştır. Aynı zamanda hem ülkenin hemde yerel halkın ekonomik refahının artmasına fayda sağlayacağını belirtmiştir.

Park ve Yoon (2011) yılında sürdürülebilir kırsal turizm gelişimini sürdürülebilir bir çerçevede ölçen bildirimleri geliştirmek üzerine çalışmışlardır. Araştırmalarını Delphi tekniği ve analitik hiyerarşi süreç yöntemi ile yürütmüşlerdir. Araştırmalarının sonucunda dört boyutlu 33 bildiri üzerinde fikir birliği sağlamışlardır. Bu bildirimlerin, kırsal turizm sektörünü yerel ve bölgesel düzeyde geliştirmek ve faaliyete geçirmek için faydalı olacağını belirtmişlerdir.

Chemnasırı (2012) yılındaki çalışmasında, sürdürülebilir tarım turizmi için toplum potansiyelini geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu amaç kapsamında, veri toplamak için anket tekniğini kullanmıştır. Araştırmada yapılan analizler sonucunda, sürdürülebilir tarım turizminin ülke ekonomisine ve bölgedeki küçük işletmelere katkı sağladığını tespit etmiştir. Bu bağlamda bölgede tarım turizminin gelişimi için toplumun bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Civelek vd. (2014) yılında yaptıkları çalışmalarında, tarım turizmi ve kırsal kalkınma arasındaki ilişkiyi belirlemek için Muğla yöresinde yerel halk ile mülakat tekniği kullanarak veri toplamışlardır. Veriler sonucunda, tarım turizmi ile kırsal kalkınma ilişkilerinin sıkı bir bağ içerisinde olduğu, yerel halkın refahının artmasına fayda sağladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Ahmadova ve Akova (2016) yılında yaptıkları çalışmalarında TaTuTa projesi kapsamındaki çiftliklerin müşteri profillerinin, ürün özelliklerinin, organizasyon şemalarının ve pazarlama stratejilerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç kapsamında 17 çiftlikten veri toplamak için anket tekniğini kullanmışlardır. Yapılan analizler sonucunda, müşterileri yerli ve yabancı olmakla birlikte gönüllü, stajyer, yarı gönüllü oldukları; tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini derneklerin ve çiftliklerin yaptığını; insan kaynakları departmanının görevlerini çiftlik müdürleri veya yöneticilerinin üstlendiği sonucuna ulaşmışlardır.

Aytuğ (2016) yılında yaptığı çalışmasında köy sakinlerinin turizm ile tarım turizmi algıları, tarım turizminden beklentileri ve köylerin tarımsal turizm potansiyellerini belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç kapsamında Yeşilköy ve Cumalı köyünden veri toplamak için anket tekniğini kullanmıştır. Elde edilen verilerin sonucunda, köylerin tarım turizmi açısından önemli bir potansiyele sahip olduğu ve köy sakinlerinin çiftçilik mesleğinden beklentilerini karşılayamadıkları için tarım turizmine sıcak bakmadıkları sonucuna ulaşmıştır.

Şimşek (2016) yılında yaptığı çalışmasında, TaTuTa çiftliklerine dahil olan bireylerde ekolojik bilinç düzeyini ölçmek ve ekolojik yaşam için nasıl bir ortam oluşturduklarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Veri toplamak için nitel araştırma yöntemlerinde faydalanılmış ve mülakat tekniğini kullanmıştır. Analizler sonucunda, ekolojik yaşam için bir bölgenin gelişmişlik seviyesi ve doğa bilincinin önemli olduğunu, ve TaTuTa projesinin alternatif bir ekolojik yaşam modeli sunduğu sonucuna ulaşmıştır.

Zengin ve Savgın (2016) yılında yaptıkları çalışmalarında, Türkiye de çiftlik turizminin durumunu, gelişimini ve gelecekteki konumunu belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç kapsamında, veri

toplamak için nitel araştırma yöntemlerinden faydalanmışlardır. Datça yarımadasında bulunan çiftliklerle yüz yüze mülakat ile görüşmüşlerdir. Elde edilen bilgiler sonucunda, çiftlik turizmi faaliyetlerine katılmak isteyen kişilerin şehir merkezinde konakladıkları ve sadece günübürlük olarak çiftlikleri ziyaret ettiklerini tespit etmişlerdir. Aynı zamanda bu alanda faaliyet gösteren çiftliklerin doğa dostu tarım yaptıkları, mimari ve değerleri korumaya yönelik bir tutum içerisinde olduklarını da belirtmişlerdir.

Bayrakçı ve Özcan (2018) çalışmalarında kırsal turizm ve kırsal turizmin içerisinde yer alan çiftlik turizminin faaliyetlerini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç kapsamında TaTuTa projesini incelemişlerdir. Çalışmada, TaTuTa projesinin ulusal ve uluslararası derecede önemli olduğu ancak projenin en büyük eksiliğinin olan tanıtımın yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Çanga vd. (2018) çalışmalarında tarım turizminin Türkiye’de ve dünyadaki uygulamalarını incelemeyi, olumlu ve olumsuz yönlerini ve faaliyet alanlarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç kapsamında, veri toplamak için yerli ve yabancı çalışmalar ile ilgili web sitelerini incelemişlerdir. Çalışmada, tarım turizminin önemli olduğu, artan nüfusa hizmet ettiği, insanların doğaya dönüş için gösterdiği çabalar ve tarım turizmi uygulamaların giderek arttığı belirtilmiştir.

Şekerli (2018) yılındaki çalışmasında, TaTuTa projesinin ekolojik çiftliklere kazandırdığı deneyimler ile olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesini amaçlamıştır. Bu amaç kapsamında, veri toplamak için İzmir ilinde yer alan çiftlikler ile nitel araştırma yöntemlerinden yüz yüze görüşme tekniğini uygulamıştır. Araştırma sonucunda, çiftliklerin ziyaret etmek isteyen kişilere rehber olduğu, bölgelerin turizme uygunluğu, hem gönüllü hemde konuk olarak ziyaret ettiği sonucuna ulaşmıştır. Ancak tüm bu olumlu yanlara ek olarak çiftlik bölgelerinin alt yapı çalışmalarının yetersiz olduğunu da belirtmiştir.

Konu ilgili yapılan diğer çalışmalardan bazıları tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Konu İle İlgili Bazı Çalışmalar

Yazar	Çalışmanın Adı	Amaç	Sonuç
Pezikoğlu (2012)	Sürdürülebilir Tarım ve Kırsal Kalkınma Kavramı İçinde Tarım-Turizm-Kırsal Alan İlişkisi ve Sonuçları	Sürdürülebilir tarım ve kırsal kalkınma kavramı tanımlanarak, bu kavramın içinde yer bulan tarım-turizm-kırsal alan ilişkilerinin neler olduğu ve bu ilişki sonucunda ortaya çıkan bazı sorunların belirlenmesini amaçlanmıştır.	Plansız gelişen tarım turizm bölgelerinde, taşıma kapasitesinin göz ardı edilmesi, kent benzeri gelişim göstermesi, doğal kaynakların kirletilmesi veya tüketilmesi, değerlerin kaybolması ve yaban hayatın tahribi gibi sorunların oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.
Artuğer, Özkoç ve Kendir (2013)	Ta-Tu-Ta (Tarım-Turizm-Takas) Çiftliklerinin Pazarlanması ve Tanıtılması İçin Öneriler	Yeteri kadar destek ve ilgi görmeyen, bununla birlikte yeteri kadar iyi tanıtılmayan tarım çiftliklerinin, pazarlama karması elemanları (7P) ışığında pazarlanması ve tanıtılması için önerilerde bulunmaktır.	Araştırma kapsamında, TaTuTa çiftliklerinin birçok eksiklikleri olduğu tespit edilmiştir. Bu eksiklikler için, çiftlikler ile ilgili internete bilgilere yer verilmesi, kişisel web sayfalarının oluşturulması, tanıtımlarının yapılması gibi önerilerde bulunulmuştur.
Özşahin ve Kaymaz (2014)	Amik Ovası'nın Tarım (Agro) Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi	Amik Ovası'nın tarım turizmi potansiyelinin coğrafi açıdan incelenmesi amaçlanmıştır.	Günümüze kadar Amik Ovası'nda tarım turizmi kapsamında herhangi bir faaliyetin yapılmadığı, tarım turizmi için doğal ve kültürel çekicilikler ile ulaşım olanaklarının yeterli düzeyde olmadığı ve konaklama hizmetlerinin gelişmediği sonucuna ulaşılmıştır.
Gümüş (2015)	Yerel Halkın Bakış Açısıyla Kırsal Kalkınmada Tarım Turizmi: Tekirdağ İli Örneği	Bu çalışmada Tekirdağ ilindeki tarım işletmeleri için ek gelir sağlayabilecek tarım turizminin (Agri-Tourism) bölgedeki tarımsal işletme yapısına uyumu ve uygulanabilme olanakları araştırılmıştır.	Çalışmada bölgede yer alan üreticilerin tarım turizmine yönelme sebeplerinin başında altyapı eksikliği ve tanıtım eksikliği gelmektedir. Tekirdağ ilinde kırsal kesimde turistlerin ilgisini çekebilecek yöresel ürünlerin sergilenmesine imkân veren olanakların olmaması ya da yetersiz olması üreticilerin tarım turizmine yaklaşımlarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ristic, Vukoicic ve Milincic (2019)	Tourism and Sustainable Development of Rural Settlements in Protected Areas- Example NK Kopaonik (Sebia)	Milli Park ve koruma bölgesi alanındaki kırsal yerleşimlerin güçlü ve zayıf yönlerine odaklanarak ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel sorunları belirlemeyi amaçlamıştır.	Bulgular bölgenin güçlü yanlarının zayıflıklarına göre etkisinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda turizmin mevcut gelişiminin sürdürülebilirlik sınırları içinde olduğu ve kırsal yerleşimlerin sürdürülebilir kalkınmasına katkısı olduğu sonucuna ulaşmıştır.
Koroğlu, Buzlukçu, Yıldırım (2019)	Ekolojik Tarım Turizm Faaliyetlerine Katılan Ziyaretçilerin Ekolojik Çiftliklere Yönelik Beklentisi ve Algılarının Tespit Edilmesi	Türkiye’de kırsal alanların kalkınmasında ve yerel halkın gelirlerinin artmasında önemli bir ekonomik faaliyet olarak görülen ekolojik tarım turizmi alanında hizmet veren ekolojik çiftlikleri ziyaret eden katılımcıların beklenti ve algılarının tespit edilmesidir.	Bulgularına göre katılımcılar ekolojik çiftlik hizmetlerinden memnun olduklarını, tekrar ziyaret etme isteklerinin olduğunu ve başkalarına tavsiyelerde bulunacaklarını belirtmişlerdir. Ziyaret etmelerinin en önemli motivasyonun zihinsel rahatlatma olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda algılanan kalitenin beklenen kaliteden yüksek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
Shen, Wang, Quan and Xu (2019)	Rurality and Rural Tourism Development in China	Çin’deki kırsal turizmin gelişimini kırsallık açısından araştırmayı amaçlamıştır.	Araştırma bulguları 2016 yılı verilerine dayanmaktadır. Bu verilere göre araştırmada, daha düşük kırsallık değerine sahip tarımsal turizm ve kırsal turizm alanları Çin’in doğu kıyı bölgelerinde yer alırken daha yüksek kırsallık değerine sahip tarım veya kırsal turizm alanları Çin’in kuzeybatı bölgelerinde bulunduğunu sonucuna ulaşılmıştır.

Tarım turizmine yönelik bazı ülkelerde yapılan çalışmalar şu şekildedir;

Almanya:

Almaya da turistler genelde kırsal alanlarda bir iki hafta kadar uzun süreli konaklama yapmaktadırlar. Bu nedenle Almanya’da tarım turizmi önemli bir pazar alanı oluşturmaktadır. Almanya’nın Baden-Württemberg eyaleti tarım turizmi için örnek bölgelerden bir tanesidir. Bu bölge, üç buzul çağının sonucunda oluştuğundan dolayı bölgede fazlaca göl ve göletler bulunmaktadır. Bu göl ve göletler ile bölgenin çekim gücü artmakta ve su sporlarının yapılması için elverişli destinasyonlar oluşturmaktadır. Bölgenin kuzey kesiminde tarımsal faaliyetler gelişme gösterirken güneyinde hayvancılık gelişme göstermiştir. Almanya’da özellikle kent merkezlerinde yaşayan kişilerin tarım turizmi faaliyetlerine katılmalarını sağlamak için ilgili kurum ve kuruluşlar çalışmalar yapmaktadır (Uygur ve Akdu, 2009: 156).

ABD:

Ülke genelinde turizm faaliyetlerini geliştirmek ve canlandırmak için kırsal alanlardaki çalışmalara önem verilmekte ve çalışmalar arttırılmaktadır. Aynı zamanda tarımsal faaliyetleri korumaya ve muhafaza etmeye yönelik hükümet tarafından stratejiler geliştirilmektedir. Bunlardan da anlaşılacağı üzere ülkenin tarıma ve tarım turizmine yönelik önemi görülmektedir (Uygur ve Akdu, 2009: 157; Oruç, vd., 2015: 42).

Polonya:

Polonya’da çiftlik turizmi 19. yy’a uzanan bir geleneğe dayanmaktadır. Kırsal alanlarda yaşayan yerel halkın ülkenin ekonomik yapısına uyumundan dolayı kırsal turizm ülke politikasının bir parçası olmuş durumdadır. Ülkede çiftlik turizmi veya tarım turizminin gelişmesi için bir takım kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler, otantik kırsal yaşam, zengin ve kirletilmemiş doğal çevre ve halkın misafirperverliğidir. Bu kriterler baz alındığında ülkenin %65’i tarım turizmi veya çiftlik turizmi için uygun bölge/alan durumundadır (Uygur ve Akdu, 2009: 157).

Fransa:

Fransa’da kırsal turizm, küçük ve ulusal boyuttaki tüm işletmeleri kapsayan çok iyi bir örgütlenmeye sahiptir. Fransa da turizm sektörü, birçok yerel ve ulusal birliklerden oluşmaktadır. Ülkede kırsal turizmin gelişmesine yönelik politikaları dört başlıkta toplamak mümkündür. Bunlar; kırsal alanda yaşayan halk ile turisti bir araya getirmek – buluşturmak, ulusal ve yerel birlikler ve pazarlama üyelerini yakınlaştırmak, tarımsal faaliyete yönelik girişimleri etkin bir şekilde gerçekleştirmek ve ilgili kurum ve kuruluşları harekete geçirmek (Aydın, 2012: 41).

İtalya:

İtalya’da genellikle tarım turizmi ya da çiftlik turizmi olarak bilinmektedir. İtalya hükümeti tarafından tarım turizmi / çiftlik turizmi faaliyetleri desteklenmekte ve teşvik edilmektedir. Çünkü ülkenin kırsal alanlarındaki sorunları tarım turizmi ile giderilmektedir. Böylelikle ilgili kurum ve kuruluşlar işletme yöneticilerine destek vermekte ve halkı tarım turizmi / çiftlik turizmi faaliyetlerine yönlendirici teşviklerde bulunmaktadır. Çiftliklerin her yıl artması İtalya da tarım turizmine ne derece önem verildiğini açıkça göstermektedir (Aydın, 2012: 41; Çeken, vd., 2007: 8).

Avustralya:

Avustralya tarım turizmi tedarikçileri için geniş yelpazeli ürün ve faaliyet çeşitliliğine sahiptir. Tarım turizmi, Avustralya’ya gelen turistlerin en çok tercih ettiği turizm faaliyetleri arasında yer almaktadır. Ülkede tarım turizmi faaliyeti ve tarım üretimi yapan işletmelerinin organik ürün üretmesi ve pazarlaması, ilgili kurum ve kuruluşlarca desteklenmekte ve gelişmesi yönünde teşviklerde bulunmaktadır. Avustralya’da tarım turizmi, küçük ölçekli işletmelerin gelişmesi, ekonomik gelirin artması ve bölgesel kalkınmanın sağlanması açısından bir araç olarak görülmektedir (Oruç, vd., 2015: 42).

İngiltere:

Özellikle yerel halkın kırsal turizm faaliyetlerine ve gününbirlik boş zaman etkinliklerine katılma oranı yüksektir. Tarımsal faaliyetlere daha çok gürültü olarak katılmaktadırlar. Aynı zamanda tarımsal alanlarda tarımsal faaliyetlerin dışında aktivitelerde bulunmaktadır. Örneğin, piknik alanları, traktörle geziler gibi. İnsanların bu alanları tercih etmesinin temel nedeni şehir hayatının verdiği stres ve yoğunluktan bir nebze kurtulmaktır (Aydın, 2012: 43).

Türkiye:

Türkiye’de tarım turizmi faaliyetlerini uygulayan çiftlik ve işletmelerin bir arada toplandığı Ta-Tu-Ta (Tarım-Turizm-Takas), Buğday Derneği tarafından yürütülen ekolojik Çiftliklerde Tarım Turizmi ve Gönüllü Bilgi Tecrübe Takası projesinin kısa adıdır. Ta-Tu-Ta projesinin asıl amacı Türkiye’de ekolojik tarımla geçinen çiftçi ailelerine mali, gönüllü işgücü ve bilgi desteği sağlayarak ekolojik tarımı teşvik etmek ve sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Bu kapsamda 91 işletme faaliyet göstermektedir. Hem küçük bölgesel hem de ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır (Uygur ve Akdu, 2009: 158; Oruç, vd., 2015: 43).

Mersin ili, 1.585.300 hektarlık yüzölçümü ile Türkiye’nin toplam yüzölçümünün yaklaşık %2’sini oluşturmaktadır. Mersin arazisinin;

- 382.300 hektarlık %24’ü tarım arazisi
- 59.500 hektarlık %4 çayır ve mera,

- 840.470 hektarlık %53'ü orman arazisi,
- 300.030 hektarlık %18'i tarım dışı arazisi olarak kullanılmaktadır.

Aynı zamanda Türkiye'nin;

- Toplam yaş meyve üretiminin %13,4'ü,
- Toplam muz üretiminin %72'si,
- Toplam çilek üretiminin %40'ı,
- Toplam limon üretiminin %70'i Mersin ilinde gerçekleştirilmektedir (Mersin Valiliği, 2019).

4. METODOLOJİ

4.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Mersin'de turizm faaliyetleri için yapılan yatırımlar yavaş ilerlemektedir. Örneğin 2008 yılında turizm kenti olarak belirlendi ve tesislerin yapılması için gerekli işlemler başlatıldı. Bu yatırım işlemlerinin 2013 yılına kadar bitmesi ve faaliyete geçmesi beklenilmekteydi. Ancak belirlenen bölgede herhangi bir turizm faaliyeti ile ilgili yatırımların yapıldığı görülmektedir (Habertürk, 2019). Mersin sahip olduğu konumu, tarihi, doğal güzellikleri, tarımı, lojistiği vb. alanlarda ülke ekonomisine hatta bölge ekonomisine de katkı sağlayabilecek potansiyele sahiptir. Bu yüzden her alanda katkı sağlayan Mersin gibi bir ili ürün çeşitlendirmeye giderek turizmden daha fazla pay alabilmesine katkı sağlamak gerekmektedir. Buradan da hareketle çalışmada temel olarak yerel halkın kırsal turizm veya tarım turizmine yönelik algılarının ve beklentilerinin ölçülmesi ve bu yönde önerilerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

4.2. Problem Durumu

Mersin 321 km sahil şeridi ile Türkiye'nin en önemli sahil kentlerinden birisidir. Kıyıların yaklaşık 108 km'lik kısmını doğal kumsallar oluşturmaktadır. Aynı zamanda 520 arkeolojik, 2 tarihi, 30 doğal ve 1 kentsel sit alanı bulunmaktadır (Mersin Valiliği, 2018). Ancak gerek göç olaylarından gerekse terörizm veya bölgesel sorunlardan dolayı bölge, bireylerde ön yargıya neden olmaktadır. Aynı zamanda bölgede turizm yatırım projeleri politik ve ekonomik sorunlardan dolayı yarım kalmış veya iptal edilmiştir. Bu doğrultuda oluşan önyargıları ortadan kaldırabilmek, kıyı turizminden ziyade turistleri alternatif turizm faaliyetlerini satın almalarını sağlamakla mümkün olacaktır.

Mersin turizm kaynakları açısından zengin bir şehir olmasına rağmen turizm gelişmemiştir. Bu konu ile ilgili literatür incelendiğinde çeşitli nedenlerin olduğu görülmektedir. Mersin'in bir turizm destinasyonu olarak gelişmesine olumsuz etki eden nedenler aşağıda açıklanmıştır.

Mersin sahip olduğu kaynaklar doğrultusunda turizm için önemli bir potansiyeldir. Türkiye'nin en uzun sahil şeritlerinden biri, sahip olduğu coğrafi konumu ve tarihi geçmişi ile kültür birikiminin yoğun olduğu ve elverişli tarım alanlarına sahip olduğu için turizm potansiyeli yüksek bir yerdir. Ancak Mersin'de turizme yönelik planlar kıyı ve deniz potansiyeli yeterli görülmediğinden ertelenmiş veya yapılmamıştır. Bu yüzden, kıyılarda ikinci konut yapılanmaları görülmektedir (Bahar ve Samırkaş, 2009: 12). İkincil konut yapılanmaları planlı bir şekilde yapılmadığı takdirde doğal çevreyi ve kaynakları olumsuz etkileyebilir.

Mersin limanı ve serbest bölgesi ile Türkiye'nin lokomotif illerinden birisidir. Ancak aldığı göç, Irak sorunu ve yaşanan terör olayları, şehirde sosyal ve ekonomik açıdan olumsuzluklara yol açmıştır.

Aynı zamanda işsizlik ve güvenlik sorunları artarken şehirde refah seviyesi büyük bir hızla düşüş göstermiştir (Okutucu, 2016: 399). Bu durum bölge imajını kötü yönde etkilemektedir. Bu da insanların dinlenmek, eğlenmek veya farklı amaçlarla gerçekleştirdikleri turizm faaliyetleri için bu bölgeyi tercih etmelerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Mersin’de turizm faaliyetlerinin gelişmemesinin diğer sebepleri ise (Duman ve Yağcı, 2004: 9);

- Mersin’de turizm faaliyetinin gelişmesi için turizm mevzuatında yeterli zeminin hazırlanmaması,
- Politik çevrelerin yeterli desteği sağlamaması,
- Özel ve kamu kurum / kuruluşlar arasındaki iletişim ve uyum eksikliği,
- Turizmin gelişmesinde liderlik vasfına sahip olacak kişi veya kurumların ortaya çıkmaması,
- Turizmin geliştiği dönemlerde Mersin’in yetersiz kalması,
- Turizm gelişimi için ayrılan kaynakların veya yatırımların yetersiz olması,
- İlgili kurum veya kuruluşların deniz ve çevre temizliğinde ve denetimlerinde yetersiz olmaları şeklinde sıralanabilmektedir.

Mersin’de turizmin gelişmesi için projeler geliştirilmektedir. Ancak bu projeler ya hiç faaliyete geçirilmemiş ya da yarıda bırakılmıştır. Örneğin, Kazanlı’dan Seyhan Nehri’nin denize döküldüğü yere kadar olan bölgede 17 bin dönümlük alanda turizm projesinin gerçekleştirilmesi planlamıştı. Bu proje ilk 1992’de gündeme gelmiş ancak aradan 27 yıl geçmesine rağmen henüz böyle bir turizm bölgesi oluşturulamamıştır. Bugüne kadar planlanan projelerin gerçekleşmemesinin sebepleri daha önce de belirttiğimiz gibi gerek politik sorunlar gerek ekonomik sorunlar olmaktadır (Şen, 2019). Mersin için planlanan projeler yüksek maliyetli oldukları için faaliyete geçirilememektedir. Ancak alternatif turizm türleri ile bölgenin sosyal ve ekonomik refahı yeniden canlandırılabilir.

Tarım turizmi, farklı ülkelerde farklı nedenlerle yapılmaktadır. En önemli nedeni kırsal kalkınma ve sürdürülebilir olmasıdır. Ayrıca yaşanan göçleri azaltmak ve kontrol altına almaktadır (Aytuğ, 2016: 121). Bu bağlamda Mersin’de kitle turizmi yerine tarım turizminin geliştirilmesi (12 ay boyunca tarım faaliyetlerinin gerçekleştiği ve ürünlerde çeşitliliğin olması bakımından) daha avantajlı olmaktadır. Aynı zamanda sadece Mersin’in Silifke ilçesinde 4840 çiftçi aile bulunmakta ve tarım arazileri oldukça büyük yer kaplamaktadır (Turhan vd. 2017: 1303-1304). Mersin limon, muz ve çilek üretiminde Türkiye’de birinci sırada yer almaktadır. Buna ek olarak; kesme gül, biber, mandarin (mandalina), salatalık, üzüm, portakal, domates ve karpuz ürünlerinde Türkiye’de üretimde ilk onda yer almaktadır (Mersin Valiliği, 2016).

4.3. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Mersin ilinde yaşayan yerel halk oluşturmaktadır. Evrendeki herkese ulaşmak zaman alacağından ve maliyetli olacağından dolayı Mersin merkezde yaşayan kişilerden rastgele (seçkisiz) örnekleme yöntemi kullanılarak araştırmanın örnekleme oluşturulmuştur. Rastgele örnekleme, belirlenen evren listesinden örnekleme birimlerinin rastgele olarak seçildiği yöntemdir (Büyükoztürk, 2012: 6). Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini Mersin’de yaşayan farklı mesleklere, farklı yaş gruplarına, farklı eğitim seviyelerine sahip 9 erkek ve 4 kadın katılımcılar oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen sorulara verilen cevaplar tekrar etmeye başladığında örneklem sayısı durdurulmuştur.

4.4. Veri Toplama Yöntemi

Nitel araştırma, sosyal olguları bağlı oldukları ve içinde yer aldıkları ortamda doğal görünüşleri ile gözlem, görüşme ya da belgeleri değerlendirmek yoluyla bilgi edinme ve bu bilgileri analiz ederek kuram geliştirme olarak tanımlanmaktadır (İslamoğlu ve Almaçık, 2016: 216). Araştırmada veri toplamak amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış şekilde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmeye çalışılmıştır.

Tablo 3. Odak Grup Bilgi Formu

Odak Grup Tarihi	18.05.2020 / 01.06.2020
Odak Grup Bölgesi / Yeri	Mersin İli / Merkez, Tarsus, Anamur
Katılımcıların Sayısı / Tanımı	13 / Yerel Halk
Odak Grup Ana Konusu	Yerel Halkın kırsal veya tarım turizmi algıları

Araştırmanın amacına yönelik olarak şu sorulara cevaplar aranmıştır (Ongun vd., 2016; Aytuğ, 2016; Toptaş, 2018);

- Kırsal turizm veya tarım turizmi size ne ifade etmektedir? Bu kavramları nasıl tanımlarsınız?
- Kırsal alanlara daha önce seyahat ettiniz mi? Seyahatinizdeki asıl amaç neydi?
- Kırsal turizmde hangi faaliyetlere katılmak istersiniz?
- Kırsal turizmden veya tarım turizminden beklentileriniz nelerdir?
- Tatil tercihlerinizde kırsal alanları değerlendiriyor musunuz? Değerlendirmenizde etkili olan kriterler nelerdir?
- Mersin'e gelen turistler sizce daha çok nereleri ziyaret etmektedirler?
- Mersin ilindeki turizm potansiyeli ve gelişimi sizce nasıl? Bu potansiyel ve gelişimi tarım turizmi açısından değerlendirebilir misiniz?
- Mersin'de tarım turizminin gelişmesine yönelik ne gibi çalışmaların yapılması gerektiğini düşünüyorsunuz?

5. BULGULAR

5.1. Katılımcılara İlişkin Bulgular

Araştırmanın amacı kapsamında görüşmelere katılmayı isteyen katılımcılara ilk önce kendilerini tanıtmaya yönelik sorular sorulmuştur. Bu kapsamda 9'u erkek 4'ü kadın olan katılımcıların yaşları 20 – 55 arasında değişiklik göstermektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında; 2 kişi yüksek lisans/doktora derecesine, 6 kişi lisans ve geri kalan katılımcılar ise ilkökul ve lise mezuniyetine sahiptir. Araştırmaya öğrenci, kamu personeli, işçi, işsiz ve emekli gibi farklı meslek gruplarında çalışan kişiler katılmıştır.

5.2. Katılımcıların Kırsal Turizm / Tarım Turizmi Algılarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların kırsal turizm / tarım turizmine yönelik algılarının belirlenmesi için yöneltilen “Kırsal turizm veya tarım turizmi size ne ifade etmektedir? Bu kavramları nasıl tanımlarsınız.” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 4’de gösterilmektedir. Mersin yerel halkı kırsal turizmi veya tarım turizmini

“kültürel ve doğal değerler, kültürel etkileşim, doğal çevre, yaylacılık ve ekonomik fayda” olarak ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Katılımcıların Kırsal Turizm / Tarım Turizmi Algıları

Soru 1	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
Kırsal turizm veya tarım turizmi size neyi ifade etmektedir? Bu kavramları nasıl tanımlarsınız?	<p>-Yayla kültürüdür. Şehirdeki insanların yazın sıcaktan bunalıp yaylada yaz mevsimini geçirmesi ve yörenin kendine has özelliklerini benimsemeleridir. (K1-K4-K10-K13)</p> <p>-Bölgeye zarar verilmeden ve ekonomiye ciddi katkısı olan turizm olarak tanımlanmaktadır. (K2-K8)</p> <p>-Turistlerin, yerel halkın yörelerine ait el yapımı ürünleri, kültürlerine ait yemek çeşitleri, yetiştirdikleri tarım ürünleri ve yaşam tarzlarıyla tanışmasıdır. (K3-K7)</p> <p>-Doğa ile iç içe olmak isteyenlerin tercih edeceği kırsal alanlardaki tatil köyleri, dağ ve orman evleri gibi şehir yaşantısından biraz olsun uzak kalmış doğal özellikleri bulunan, sakin turizm yerlerdir. (K9-K11)</p> <p>-Kendi kültürel faaliyetlerini bir bütün olarak başka kültürlerle karşılaştırsa da yozlaşmayan ve bu sayede de kendi etnik kökenlerini koruyarak çevreye kendini tanıtmaya amaçlı yapılan turizm şeklidir. (K12)</p>	<p>-Kültürel Değerler / Etkileşim</p> <p>-Doğal Güzellikler / Değerler</p> <p>-Otantik Yapı</p> <p>-Yaylacılık</p> <p>-Ekonomik Fayda</p>

5.3. Katılımcıların Ziyaret Nedenlerinin Belirlenmesine İlişkin Bulgular

Katılımcılara, ziyaret nedenlerinin belirlenmesi için yöneltilen “Kırsal alanlara daha önce seyahat ettiniz mi? Seyahatinizdeki asıl amaç neydi?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 5’de gösterilmektedir. Katılımcılardan üç kişi kırsal alanlara daha önce gitmediklerini ama fırsatları olduğunda gideceklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların geri kalanı ise çeşitli sebeplerle günübirlik veya konaklamalı olarak seyahatlerde bulduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların çoğu “akraba ve arkadaş ziyareti, piknik yapmak, doğal güzellikler, temiz hava ve sessiz bir ortamda bulunma” cevabını vermişlerdir. Elde edilen veriler neticesinde katılımcıların tarımsal faaliyetlere katılmadığı, sadece eğlence, dinlenme ve yakınlarını ziyaret amaçlı seyahatlerde bulduklarını görülmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Kırsal Alanlara Ziyaret Nedenleri

Soru 2	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
--------	----------------------------	----------------------

Kırsal alanlara daha önce seyahat ettiniz mi? Seyahatinizdeki asıl amaç neydi?	<ul style="list-style-type: none"> -Akraba ziyareti (K1-K3-K4-K9) -Piknik yapmak için (K1-K3-K4-K8-K10) -Doğal güzelliklerini ve tarihi değerlerini görmek için (K1-K8) -Arkadaşları ziyaret etmek için (K1-K11) -Yöresel yemekleri tatmak için (K2-K11) -Yürüyüş yapmak (K4-K7) -Temiz hava ve gürlütüden uzak olmak için (K4-K7) -Akademik çalışmanın uygulamasını yapmak için (K8) -Kırsal kesimlerde yaşayan halkın kültürlerinin yaşam koşullarını nasıl etkilediğini gözlemek için (K12) 	<ul style="list-style-type: none"> -Yakınları ziyaret -Dinlenmek / Eğlenmek -Doğal / Kültürel / Tarihi Değerler -Yöresel yemekler
--	---	---

5.4. Katılmak İstenilen Faaliyetlere İlişkin Bulgular

Katılımcıların kırsal alanlarda katılmak istedikleri faaliyetlere ilişkin bulgular Tablo 6'da gösterilmektedir. Katılımcıların çoğunluğu "doğa gezileri" ve "organik ürünler toplama" faaliyetlerine katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Tabloda da belirtildiği gibi katılımcılardan biri "kırsal alanların mevcut durumlarının teknoloji yardımı ile geliştirilebileceğini ve bu bağlamda teknolojinin imkânlarından faydalanılarak daha çekici hale getirilebileceğini" ifade etmiştir. Bu ifadeyi açması istenmesi üzerine katılımcı düşüncesini şu şekilde açıklamıştır: "Köy meydanında açık hava sinemasının olması, tarımsal arazilerin ışıklandırılması (Örneğin, bağdaki asma köklerinin ışıklandırılması veya ağaç dallarının ışıklandırılması ile muazzam görüntü elde edilebilir) gibi bölgeyi daha çekici hale getirecek yatırımların yapılması gerekmektedir. Çünkü birçok kırsal alanda aynı faaliyetler yapılmaktadır. Bu yüzden bölgenin diğer bölgelerden farklı, ilgi çekici olması sağlanabilir." Katılımcının ifadelerinde belirttiği gibi, kırsal alanlar sadece doğallığı ve kültürel özellikleri ile çekici olmayabilir. Bu yüzden kırsal alanlarda gerçekleştirilecek faaliyetlerin ihtiyaçlara göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bununla beraber tabloda da görüldüğü gibi, katılımcılar kırsal alanlarda "yöresel aktivitelere, spor müsabakalarına, kırsal alanda konaklama ve modern teknoloji ile yapılan aktivitelere katılmak" gibi turizm faaliyetlerine katılmak istediklerini de belirtmişlerdir.

Tablo 6. Katılmak İstenilen Kırsal Faaliyetler

Soru 3	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
Kırsal turizmde hangi faaliyetlere katılmak istersiniz?	<ul style="list-style-type: none"> -Doğa gezileri (K1-K5-K11) -Koşu yapmak, yürümek (K4-K7) -Dağa tırmanmak (K5) -Rafting (K6 -K9-K13) -Kırsal kesimlerde günümüz teknolojisinden yararlanılarak yapılan aktiviteler (açık hava sineması, tarımsal arazilerin ışıklandırılması) (K6) -Kamp yapma (K7) -Festivaller – Etkinlikler (K10) -Bağ evinde kalma (K12) -Organik ürünler toplama (K12) 	<ul style="list-style-type: none"> -Yöresel Aktiviteler -Spor müsabakaları -Konaklama -Diğer

5.5. Katılımcıların Beklentilerine İlişkin Bulgular

Katılımcıların beklentilerinin belirlenmesine yönelik sorulan “Kırsal turizmde veya tarım turizminden beklentileriniz nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmektedir. Katılımcıların kırsal turizm veya tarım turizminden beklentileri doğrultusunda yöneltilen soruya büyük çoğunluğu “organik beslenme”, “doğal çevre ve temiz hava” ve “kalabalıktan uzak bir ortam” ifadelerini kullanmışlardır. Katılımcılardan biri daha önce yaşadığı bir deneyimden bahsederken özellikle “kırsal alanlarda yaşayan insanların turistlerden hoşlanmadığı, bu doğrultuda yerel halkın bilinçsiz olduğunu” vurgulamıştır. Bu doğrultuda kırsal alanlarda yaşayan yerel halkın turizm ve faaliyetleri konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplar göz önünde bulundurulduğunda, insanların, şehir yaşantısının verdiği stres ve sıkıntıdan uzakta sessiz ve sakin yerlerde tatil yapmak istemelerinin kaçınılmaz bir durum olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Katılımcıların Kırsal Turizmde Beklentileri

Soru 4	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
Kırsal turizmde veya tarım turizminden beklentileriniz nelerdir?	-Bölge dokusunun bozulmamış olması ve bölge ile ilgili bilgilendirmelerin iyi yapılması(K1-K3)	-Doğal çevre
	-Doğa yürüyüşleri (K4-K10)	
	-Kırsal alanda yaşayan insanların gelen turistleri sevmesi, davranışlarının iyi olması (K10)	-Sürdürülebilir çevre
	-Kalabalıktan, şehirden uzak huzurlu bir ortam isterim. (K11)	-İletişim
	-Doğal çevre ve temiz hava (K7-K11)	
	-Organik beslenme (K12)	Diğer
	-Yöre insanı ile doğrudan tanışıp, sohbet etmek, onları ve kültürlerini daha yakından tanımak isterim (K12)	

5.6. Katılımcıların Destinasyon Seçimlerinde Kırsal Alanların Etkisinin Belirlenmesine İlişkin Bulgular

Destinasyon seçimlerinde etkili olan unsurların belirlenmesi için katılımcılara yöneltilen “Tatil tercihinizde kırsal alanları değerlendiriyor musunuz? Değerlendirmelerinizde etkili olan kriterler nelerdir?” sorusuna ilişkin bulgular Tablo 8’de gösterilmektedir. Destinasyon seçiminde iki katılımcı kırsal alanları değerlendirmediklerini “kırsal alanlardan ziyade daha çok denize kıyısı olan alanları tercih ediyorum.” ve “benim en önemli kriterim deniz. Bu yüzden sadece ziyaret amaçlı kırsal alanlara gidiyorum.” şeklinde belirtmişlerdir. Geriye kalan katılımcıların çoğunluğu değerlendirdiklerini ve bu kapsamda “doğallık” ve “ulaşımın kolay olması” kriterlerine önem verdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 8. Destinasyon Seçimine Etki Eden Kriterler

Soru 5	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
--------	----------------------------	----------------------

Tatil tercihlerinizde kırsal alanları değerlendiriyor musunuz? Değerlendirmenizde etkili olan kriterler nelerdir?	-Ulaşımın kolay olması (K1-K4-K6-K7-K9) -Huzur ve sessizlik (K1- K11) -Doğallığın bozulmamış olması (K3-K11-K12) -Yaşam koşullarının mümkün oldukça sade ve doğal ürünlere bağlı olması (K3-K12) -Çevre kirliliğinin olmaması (K4) -Konfor (K7) -Kalite (K7-K12) -Boğucu şehir hayatından kısa süreliğine de olsa kurtulup soluklanmak (K11)	-Sürdürülebilirlik -Sakinlik -Ulaşım -Doğallık -Kalite
---	---	--

5.7. Mersin’de Ziyaret Edilen Yerler ve Turizm Potansiyeline İlişkin Bulgular

Mersin’de en çok ziyaret edilen yerlerin ve Mersin ilinin mevcut turizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik katılımcılara yöneltilen “Mersin’e gelen turistler sizce daha çok nereleri ziyaret etmektedirler? (Bkz. Tablo 9)” ve “Mersin ilindeki turizm potansiyeli ve gelişimi sizce nasıl? Bu potansiyel ve gelişim tarım turizmi açısından değerlendirebilir misiniz? (Bkz. Tablo 10)” sorularına ilişkin bulgular aşağıda gösterilmektedir.

Tablo 9’da Mersin’e gelen turistlerin en çok ziyaret ettikleri yerler gösterilmiştir. Katılımcıların tamamı, turistlerin daha çok “Mersin Forum AVM”, “Cennet ve Cehennem Mağarası” ve “Kızkalesi” ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Bunların dışında katılımcıların vermiş oldukları cevaplar göz önüne alındığında sırasıyla, “Plajlar”, “Marina”, “Mersin SayaPark AVM” ve “Eshab-ı Kehf Mağarası”nın daha çok ziyaret edildiği görülmektedir. Katılımcılardan biri “Daha önce Cennet ve Cehennem Mağarasını ziyaret etmiştim. Ancak beklentilerimin çok altında kalmış bir yerdi burası. Bunun yanı sıra her sene Erdemli’de düzenlenen Milyonfest Müzik Festivali nedeniyle de her yıl binlerce insan Erdemli’ye yerli turist olarak giriş yapıyor.” ifadelerini kullanmıştır. Burada belirtildiği gibi etkinliğe binlerce kişi katılmaktadır. Ancak diğer katılımcılardan hiçbiri bu etkinlikten bahsetmemiştir. Bu doğrultuda katılımcılar ile tekrar iletişime geçilmiş ve böyle bir etkinlikten haberleri olup olmadığı sorulmuştur. Elde edilen veriler neticesinde on üç kişiden sadece iki kişinin haberi olduğu tespit edilmiştir. Bu da bu tarz yerel festivallerin turist çekmek için ne denli önemli olduğunu, fakat tanıtımların yeterli düzeyde yapılamadığı için bu potansiyelin de iyi değerlendirilemediği göstermektedir.

Tablo 9. Mersin’de En Çok Ziyaret Edilen Yerler

Soru 6	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
Mersin’e gelen turistler sizce daha çok nereleri ziyaret etmektedirler?	-Kız Kalesi (Tüm Katılımcılar) -Cennet ve Cehennem Mağarası (Tüm Katılımcılar) -Mersin Forum AVM(Tüm Katılımcılar) -Mersin SayaPark AVM (K1-K4-K8) -Sent Paul Kilisesi (K2-K7-K10) -Tarsus Eshab-ı Kehf Mağarası (K2-K8-K10) -Tarsus Şelalesi (K2-K10) -Erdemli Milyonfest Müzik Festivali (K3) -Flamingo yürüyüş yolu (K5)	-Plaj -Mağara -Şelale -AVM

-Mersin Marina (K6-K13)	-Tarihi Alanlar
-Limonlu (K9)	
-Silifke (K9)	-Diğer
-Yerköprü Şelalesi (K11)	
-Rüzgarlı Burun (Anamurium) (K12)	

Tablo 10’da Mersin ilindeki turizm potansiyeli, gelişimi ve tarım turizmi açısından değerlendirilmiş ifadeler gösterilmektedir. Katılımcıların vermiş oldukları cevaplar incelendiğinde çoğunluğun ulaşım problemlerinden ve tanıtım faaliyetlerinden bahsettiği görülmektedir. Aynı zamanda Mersin’de turizm alanında yatırımların yapılmadığı veya yapılan yatırımların yetersiz olduğu belirtilmiştir. Katılımcılara göre Mersin yüksek turizm potansiyeline sahip bir il olmasına rağmen göç, terör olayları, ulaşım, yatırım ve tanıtım eksiklikleri gibi olumsuz nedenlerden dolayı turizmin gelişmediği vurgulanmıştır. Tarım açısından değerlendirildiğinde ise katılımcılardan biri “*Mersin tarım açısından zengin bir ildir. Hatta bazı tarımsal ürünlerle ulusal ve uluslararası ticaret yapmasına rağmen tarım turizmi olarak yeterince gelişme göstermemiştir. Aynı zamanda tarımla uğraşan kişilerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünüyorum.*” ifadelerini kullanmıştır.

Tablo 10. Mersin’in Turizm Potansiyeli

Soru 7	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
Mersin ilindeki turizm potansiyeli ve gelişimi sizce nasıl? Bu potansiyel ve gelişim tarım turizmi açısından değerlendirebilir misiniz?	-Mersin turizminin en büyük handikabı turistik yerlerinin şehir merkezine olan uzaklığı, eğer bu ulaşım problemi çözülüp gerekli adımlar atılırsa hakkettiği değeri bulacaktır.(K1-K4-K6-K9)	
	-Turizm potansiyeli var ama çok zayıf, daha çok yatırımlar yapılmalıdır. (K1-K5-K10)	
	-Mersin’in turizmde en büyük sorunu bölgesel terör olaylarından büyük ölçüde etkilenmesi diyebilirim. (K1-K8-K13)	-Ulaşım Sorunları
	-Bence ülke çapında büyümemesinin sebebi buradaki popülasyonun yabancı insanları misafir etmede yetersiz olmasıdır. (K2)	-Tanıtım Faaliyetleri
	-Mersin’in potansiyel bir turistik şehir olduğunu düşünüyorum. Denize yakınlığı, doğal güzellikleri ve tarihi kalıntıları ile insanların ilgisini çekebilecek bir şehirdir. Ancak tarım turizmi açısından yeteri kadar gelişme göstermemiştir. (K3-K11)	-Pazar Alanı
	-Ülkeye giren Suriyeli mülteciler veya göçmenler zamanla buraya gelmiştir. Bunlar daha önceleri belirli mahallelerde bulunurken, şimdi tüm ilçelerde bulunmaktadır. Bu yüzden sadece çevre illerden denize girmek için geldiklerini söyleyebilirim.(K4-K10)	-Terör Olayları
-Bence Mersin ilinin en büyük dezavantajı turizm açısından yatırımların ve tanıtımların yapılmamasıdır. Mersin tarım açısından zengin bir ildir. Hatta bazı tarımsal ürünlerle ulusal ve uluslararası ticaret yapmasına rağmen tarım turizmi olarak yeterince gelişme göstermemiştir. Aynı zamanda tarımla uğraşan kişilerin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünüyorum (K7-K8)	-Yatırım Eksikliği	

-Turizm potansiyeli ve gelişimi oldukça düşük. Bunu arttırabilmek için ulaşımın daha uygun fiyatlarda olması ve tarımsal alanlara yapılan yatırımların artması gerekmektedir.(K12)

-Mersinde deniz turizmi ve kırsal turizm potansiyeli var fakat bu alanlara yatırım ve reklamasyon yapılmadığı için fazla gelişmediğini düşünüyorum. (K13)

5.8. Katılımcıların Önerilerine İlişkin Bulgular

Mersin’de mevcut turizm potansiyelinin gelişmesine yönelik atılacak adımların belirlenmesine ilişkin katılımcılara yöneltilen “*Sizce Mersin’de tarım turizmine yönelik ne gibi çalışmaların yapılması gerektiğini düşünmektesiniz?*” sorunun bulguları Tablo 11’de gösterilmektedir. Elde edilen veriler incelendiğinde katılımcıların çoğunluğu ulaşım olanaklarının iyileştirilmesi ve turizm alanında yapılacak yatırımların ve tanıtımların arttırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bunlara ek olarak yöresel etkinliklerin bölgede üretilen ürünlerle yapılması, çiftçilere yönelik desteklerin verilmesi, alt ve üstyapı yatırımların arttırılmasını belirtmişlerdir. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar göz önünde bulundurulduğunda genel olarak Mersin’de turizmin gelişmesi için yatırımlara ve tanıtımlara ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmaktadır.

Tablo 11. Tarım Turizminin Gelişmesine Yönelik Öneriler

Soru 8	Görüş (Doğrudan Alıntı)	Verilerin Kodlanması
Mersin’de tarım turizmine yönelik ne gibi çalışmaların yapılması gerektiğini düşünmektesiniz?	-Bence reklam ve tanıtımların arttırılması gerekmektedir. (K1-K5-K8-K10)	-Yöresel Etkinlikler -Ulaşım -Devlet Teşvikleri -Tanıtım -Yatırımlar
	-Bence turistlerin ulaşım imkânlarını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalı. Çiftçilere daha çok destekler verilmelidir. (K1-K6-K7-K9-K11)	
	-Tarımsal ürünlerin festivallerle birleştirilerek tanıtılması, yatırımların yapılması gerekmektedir. (K2-K9)	
	-Her şeyden önce tanıtım ve destek programları yeterli düzeyde olmalı ki insanlar tarım turizminin varlığının farkına varsın. Daha sonra bölgelerde festivaller düzenlenebilir, yöresel fuar sayıları arttırılabilir, tur operatörleri ve acenteler ile anlaşmalar imzalanabilir ya da okul tatillerinin düzenlenmesi yönünde çalışmalar geliştirilebilir. (K3-K10)	
	-Turizm alanında yatırımların yapılması gerekmektedir. (K4-K9-K10)	
	-Bence turizmin gelişmesi için öncelikle iç turizme yönelik tanıtımların arttırılması daha sonra dış turizme yönelik arttırılması gereklidir. (K7-K13)	
	-Turistik merkezlerin tespit edilmesi, düzenlenmesi gereklidir. Bu çalışmalar turizm açısından iyi dönüşlere sebep olabilir. (K8)	
-Vergilerde kolaylıkların sağlanması, ürün alış ve satışında her iki tarafa uygun şekilde fiyatlandırmanın yapılması tarım turizminin gelişmesine neden olabilir. (K12)		

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizm sektörü gerek bölgesel gerek ulusal ekonomiye büyük katkı sağladığı için önemli bir olgu haline gelmiştir. Bununla beraber doğal, tarihi ve kültürel değerlere sahip bölgelerde alternatif turizm çeşitlerinin yaygınlaşması ve gelişmesi de hız kazanmıştır. Alternatif turizm çeşitlerinden biri olan tarım turizmi ile insanlar kırsal alanlara seyahat etmekte ve tarımsal faaliyetlere katılarak farklı deneyimler kazanmaktadır.

Katılımcılar genellikle şehir hayatının verdiği stres ve sıkıntılardan, kalabalık ortamlardan uzaklaşmak için doğal ortamlarda sessiz ve huzurlu bir şekilde tatil yapmayı tercih etmektedirler. Bu nedenle tatil yeri tercihlerinde kırsal turizm destinasyonlarını da değerlendirmektedirler. Değerlendirmelerinde; konfor, kalite, ulaşım, otantiklik gibi kriterlerin etkili olduğu görülmektedir. Bu bağlamda Albaladejo-Pina ve Diaz-Delfa (2009) yılındaki çalışmalarını incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Bu çalışmada belirlenen kriterlere ek olarak, bölgenin çekiciliği ve banyo imkânının da tatil yeri tercihlerini etkilediğini belirtmişlerdir.

Yapılan bu çalışmada elde edilen veriler incelendiğinde Mersin ilinin turizm ve tarım turizmi potansiyelinin yüksek olduğu ancak, terör olayları, göç alması, siyasi veya ekonomik sorunlar, ulaşım sorunları, tanıtım eksiklikleri gibi birçok nedenden dolayı gelişme göstermediği görülmektedir. Ongun vd. (2016)'nin yılında yaptıkları çalışma incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Ancak Ongun vd. çalışmalarında katılımcıların kırsal turizm kapsamında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir. Bu çalışmada ise, yapılan tanımlamalar incelendiğinde katılımcıların verdiği cevaplar kırsal veya tarım turizmine yönelik olmuştur. Bu yönden farklılık göstermektedir. Çevik vd. (2018) yılındaki çalışmalarını incelendiğinde ise benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür.

Mersin'de kırsal turizm veya tarım turizminin gelişmesine yönelik elde edilen veriler neticesinde bir takım önerilerde bulunulmuştur. Bunlar;

- Kırsal alanlara ulaşımın daha rahat yapılabilmesi için gerekli alt yapı çalışmalarının yürütülmesi.
- Kırsal alanlarda eksik veya yetersiz olan turizm yatırımlarının yapılması veya geliştirilmesi.
- Konaklama imkânlarının artırılması.
- Çiftçilere vergi indirimlerinin sağlanması ve gerekli desteklerin verilmesi.
- Kırsal alanlarda turizm faaliyetlerini arttırarak bölgenin çekiciliğinin sağlanması.
- Öncelikle iç pazara yönelik tanıtım faaliyetlerinin artırılması.
- Kırsal alanların sahip olduğu pazar payını arttıracak şekilde ihtiyaçlara yönelik çalışmaların düzenlenmesi.
- Tarımsal faaliyetleri de içeren etkinliklerin düzenlenmesi. Örneğin, bağ bozumu vb.
- Yapılan akademik çalışmaların dikkate alınması.

Çalışma da yer alan tarım turizmi, Mersin'in turizm potansiyeli ve tarım turizmi ile ilgili bilgiler konu ile ilgili yapılacak olan diğer çalışmalara katkı sağlaması hedeflenmektedir. Aynı zamanda farklı bölgeler veya farklı zaman dilimi içerisinde yapılacak olan çalışmaların bulguları ile karşılaştırmalar yapılarak olası farklılıklar ortaya konulabilecektir. Çalışmanın fazla zaman alacağı ve maliyet açısından yüksek olacağı için Mersin ilinde yapılması bir sınırlılık olarak kabul edilmektedir. Aynı zamanda çalışmada elde edilen bulguların görüşmeyi kabul eden katılımcıların verdiği cevaplar ile sınırlı olmaktadır.

KAYNAKÇA

- Ahmadova, S. & Akova, O. (2016). "Türkiye'de Organik Ekoturizm Çiftlikleri Üzerine Bir Araştırma", Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6(1):14-29.
- Albaladejo-Pina, I. P. & Diaz-Delfa, M. T. (2009). "Tourist Preferences for Rural House Stays: Evidence From Discrete Choice Modelling in Spain", *Tourism Management*, 30:805-811.
- Artuğer, S.; Özkoç, A. G. & Kendir, H. (2013). "Ta-Tu-Ta (Tarım-Turizm-Takas) Çiftliklerinin Pazarlanması ve Tanıtılması İçin Öneriler", *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 3(1):01-05.
- Aydın, O. (2012). "AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye'de Kırsal Turizm", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23):39-46.
- Aytuğ, H. K. (2016). "Türkiye'de Tarımsal Turizmin Gelişme Potansiyeli: Yeşilköy Örneği AB ile Karşılaştırmalı Bir Analiz", *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 118-147.
- Bahar, O. & Samırkaş, M. (2009). "Mersin'in Türkiye Turizmindeki Yeri ve Önemi", <https://docplayer.biz.tr/17424186-Mersin-in-Turkiye-turizmindeki-yeri-ve-onemi.html>
- Barbieri, C. & Mshenga, P. M. (2008). "The Role Of The Firm And Owner Characteristics On The Performanca Of Agritourism Farms", *European Society For Rural Sociology*, 48(2):166-183.
- Bayrakçı, S. & Özcan, C. C. (2018). "Türkiye'de Çiftlik Turizmi Faaliyetlerinin İncelenmesi: Tatuta Projesi", *Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı*, 23-25 Mart 2018, *Turkish Studies*, 296, Kudüs.
- Bojnec, S. (2006). "Tourism Development In Rural Areas", *Öga Tagungsband*, 79-80.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). "Örnekleme Yöntemleri", <http://cv.ankara.edu.tr/duzenleme/kisisel/dosyalar/18082015132036.pdf>
- Chemnasiri, N. (2012). "Community Potential Development for Sustainable Agro-Tourism: A Case in Daoruang Sub-District, Saraburi Province, Thailand", *Journal Of Tourism*, (14):28-33.
- Civelek, M. (2013). "Sürdürülebilirlik Kapsamında Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Tatuta Çiftliklerinin Agro-Turizm Potansiyeli Yönünden Değerlendirilmesi", *Yüksek Lisans Tezi*, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Civelek, M.; Dalgın, T. & Çeken, H. (2014). "Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Agro-Turizm Alanlarında Bir Araştırma", *Turizm Akademi Dergisi*, 1(1):15-28.
- Çanga, A. Ç.; Kutlu, T. & Çalışkan, H. (2018). "Tarım Turizminin Dünyada ve Türkiye'deki Uygulamaları", *Uluslararası Turizm, İşletme, Ekonomi Dergisi*, 2(2):450-457.
- Çeken, H.; Dalgın, T. & Çakır, N. (2012). "Bir Alternatif Turizm Türü Olarak Kırsal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler ve Kırsal Turizmin Etkileri", *Uluslararası Sosyal Ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2):11-16.

- Çeken, H.; Karadağ, L. & Dalgın, T. (2007). "Kırsal Kalkınmada Yeni Bir Yaklaşım Kırsal Turizm ve Türkiye'ye Yönelik Teorik Bir Çalışma", Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 8(1):1-14.
- Çevik, S.; Saçılık, M. Y. & Toptaş, A. (2018). "Eski Köye Yeni Adet: Turizm ve Kültürel Yapı Etkileşimi", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(58):617-630.
- Çıkmın, A.; Çeken, H. & Uçar, M. (2009). "Turizmin Tarım Sektörüne Etkisi, Agro Turizm ve Ekonomik Sonuçları", Tarım Ekonomisi Dergisi, 15(1):1-8.
- Dalkıran, G. B. (2009). "Türkiye'de Ekolojik Ürünlerin Pazarlama Süreci ve Turizm Boyutu", Doktora Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Duman, T. & Yağcı, M. İ. (2004). "Mersin'de Turizmi Geliştirmek İçin Ne Yapmalı?", Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 15(1):9-20.
- Faganel, A. (2011). "Developing Sustainable Agrotourism in Central and East European Countries", Academia Turistica, 4(1):26-34.
- Gümüş, M. (2015). "Yerel Halkın Bakış Açısıyla Kırsal Kalkınmada Tarım Turizmi: Tekirdağ İli Örneği", Yüksek Lisans Tezi, Namık Kemal Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Tekirdağ.
- Habertürk (2019). Mersin Tarım, Gıda, Lojistik ve Turizm Merkezi Olabilir, <https://www.haberturk.com/mersin-haberleri/67900837-ozdemir-mersin-bir-tarim-gida-lojistik-ve-turizm-merkezi-olabilirmersin-ticaret-borsasi>
- İpar, M. S. & Tırıl, A. (2014). "Sinop İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler", Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 7(2):45-54.
- İslamoğlu, A. H. & Almaçık, Ü. (2016). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri, Beta Basım Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Köroğlu, Ö.; Buzlukçu, C. & Yıldırım, H. U. (2019). "Ekolojik Tarım Turizm Faaliyetlerine Katılan Ziyaretçilerin Ekolojik Çiftliklere Yönelik Beklenti ve Algularının Tespit Edilmesi", Journal of Tourism and Gastronomy Studies, 7(1):25-45.
- Okutucu, R. (2016). Türkiye'de Bir İlk: Mersin Kalkınma ve İşbirliği Konseyi, https://www.tepav.org.tr/sempozyum/2006/bildiri/bolum6/6_2_okutucu.pdf
- Ongun, U.; Gövdere, B. & Çelik, T. (2016). "Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kırsal Turizm Bakış Açılarının Değerlendirilmesine Yönelik Nitel Bir Araştırma", Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 8(17):406-423.
- Oruç, M. C.; Dalgın, T. & Çeken, H. (2015). "Tarım Turizmi Uygulamaları ve Pazarlama Modelleri: Türkiye İçin Bir Model Önerisi", Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi, 5(2):40-45.
- Özşahin, E. & Kaymaz, Ç. K. (2014). "Amik Ovası'nın Tarım (Agro) Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşım ile İncelenmesi", Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi, 25(2):241-257.
- Park, D.-B. & Yoon, Y.-S. (2010). "Developing Sustainable Rural Tourism Evaluation Indicators", International Journal of Tourism Research, (13):401-415.

- Pezikoğlu, F. (2012). "Sürdürülebilir Tarım ve Kırsal Kalkınma Kavramı İçinde Tarım-Kırsal Alan İlişkisi ve Sonuçları", *Kmü Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(22):83-92.
- Rıstic, D.; Vukoicic, D. & Mılcic, M. (2019). "Tourism and Sustainable Development of Rural Settlements in Protected Areas - Example Nk Kopaonik (Serbia)", *Land Use Policy*, 89:1-11
- Shen, S.; Wang, H.; Quan, Q. & Xu, J. (2019). "Rurality And Ruraltourism Development in China", *Tourism Management Perspectives*, 30:98-106.
- Şekerli, S. (2018). "Tarım Turizmi (Tatuta) Projesi Kapsamında Faaliyet Gösteren Ekolojik Çiftliklerde Bir Araştırma: İzmir İli Örneği", Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Şen, A. E. (2019). Yapıldı-Yapılacak Derken Mersin, Proje Çöplüğüne Döndü!, <https://www.sozcu.com.tr/2019/gundem/yapildi-yapilacak-derken-mersin-proje-coplugune-dondu-4614638/>
- Şimşek, O. (2016). "Alternatif Bir Ekonolojik Yaşam Modeli: Tatuta", Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- T.C. Mersin Valiliği (2018-2019). Turizm ve Tarım Kenti. www.mersin.gov.tr/turizm-kenti - <http://www.mersin.gov.tr/tarim-kenti>
- TaTuTa, Tarım Turizm Takas, www.tatuta.org/?p=2&lang=tr
- Toptaş, A. (2018). "Kırsal Turizme Yatırım Yapmak Girişimciler İçin Cesaret Verici mi veya Cesaret Kırıcı mı? - Yeşilyurt Köyü Yatırımcılarının Bakış Açısı", *Social Sciences Studies Journal*, 4(26):5642-5650.
- Turhan, M.; Köprülü, O.; Helvacı, İ. & Son, L. (2017). "Silifke İlçesi'nin Agro Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi", 1. Uluslararası Turizmin Geleceği Kongresi:İnovasyon, Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Kongresi, 28-30 Eylül 2017, Mersin Üniversitesi Yayınları, 1300-1308, Mersin
- Türkben, C.; Gül, F. & Uzar, Y. (2012). "Türkiye'de Bağcılığın Tarım Turizmi (Agro Turizm) İçindeki Yeri Ve Önemi", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23):47-50.
- Uygur, S. M. & Akdu, U. (2009). "Çiftlik Turizmi, Kırsal, Tarım ve Ekoturizminin Kavramsal Açından İrdelenmesi", *Ticaret ve Turizm Fakültesi Dergisi*, (1):143-166.
- Zengin, B. & Savgın, E. C. (2016). "Türkiye Çiftlik Turizminin Neresinde?", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(35):475-493.